

SÄÄDÖSVALMISTELUHANKKEEN SUUNNITELMA SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Suunnitelma

Hyväksytty	Muutos					
6.10.2020						

Toimeentulotukilain uudistaminen

VAHVA-asianumero

VN/650/2022

Hankeikkunatunniste

STM004:00/2022

Asiasanat

Toimeentulotuki.

Hankkeen keskeinen sisältö

Toimeentulotukilain uudistamista koskevan säädösvalmisteluhankkeen tehtävänä on tehdä ehdotus toimeentulotuki- ja sosiaalihuollon lainsäädäntöön tehtävistä muutoksista, joiden tulee vahvistaa toimeentulotuen roolia sosiaalihuoltoon kuuluvana viimesijaisena taloudellisena tukena. Huomioon tulee ottaa ehdotusta laadittaessa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämiseen liittyvä muutostyö, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siirtyvät jatkossa maakuntatasoiselle toimijalle. Toimeentulotuen tulee uudistuneessa sosiaalihuollon rakenteessa toimia kiinteästi sosiaalityön välineenä ja osana sosiaalihuollon tuen ja palveluiden kokonaisuutta. Ehdotus tulee tehdä myös siitä, miten yhteys ensisijaisten etuuskien ja toimeentulotuen toimeenpanon välillä toimii mahdollisimman sujuvana ja miten toimeentulotuen myöntämisessä voitaisiin hyödyntää etuusjärjestelmästä kertynyttä tietoa ja sähköisiä menetelmiä mahdollisimman tehokkaasti. Tarkastelussa ovat myös hallitusohjelman toimeentulotukea koskevat kirjaukset koskien ehkäisevän toimeentulotuen roolia sekä työnteon esteiden helpottamista.

Hankkeen tavoite ja vaikutukset

Toimeentulotukilain uudistuksessa (HE 358/2014, L 815/2015) perustoimeentulotuki siirtyi Kansaneläkelaitoksen vastuulle vuoden 2017 alusta lukien. Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki säilyivät edelleen kuntien vastuulla. Toimeentulotuki on edelleen osa sosiaalihuollon kokonaisuutta. Kysessä on viimesijainen harkinnanvarainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen vähintään välttämätön toimeentulo. Toimeentulotukilakia soveltavat Kansaneläkelaitos ja kunnat.

Hyväksyessään uudistuksen eduskunta sisällytti vastaukseensa (EV 374/2014) seuraavat kaksi lausumaa:

1.

Eduskunta edellyttää, että uudistuksen vaikutuksia toimeentulotukea saavien määrään, toimeentulotukijaksojen keston ja toimeentulotuen kustannuksiin seurataan ja arvioidaan myös sitä, tukeeko uudistus tuen luonnetta väliaikaisena, itsenäistä suoriutumista edistävänä ja syrjäytymistä ehkäisevänä taloudellisena etuutena.

2.

Eduskunta edellyttää, että toimeentulotukilaki kokonaisuudessaan uudistetaan. Uudistuksessa tulee pyrkiä vahvistamaan toimeentulotuen luonnetta viimesijaisena ja väliaikaisena etuutena. Tavoitteena toimeentulotuessa tulee olla moniammatillinen yhteistyö Kelan ja kuntien välillä sekä sellaiset toimintakäytännöt, jotka tukevat toimeentulotukea saavan itsenäistä suoriutumista ja ehkäisevät syrjäytymistä.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti toimeentulotukiasioiden oikeudellisen asiantuntijatyöryhmän (STM123:00/2018), joka työskenteli ajalla 3.12.2018 – 31.1.2020. Työryhmä nosti esiin nykyiseen toimeentulotukilainsäädäntöön liittyviä ongelmia sekä selkeyttämistä vaativia kysymyksiä. Työryhmän havainnot keskittyivät seuraaviin asiakokonaisuuksiin: Toimeentulotuen rakenne ja yhteydet sosiaalihuoltoon, perustoimeentulotuen ja sosiaalityön prosessien erillisuus sekä toimeentulotuki ja viimesijaisen vastuun kohdentuminen. Nykyisessä järjestelmässä perustoimeentulotukiasian käsittely tapahtuu erillään sosiaalityöstä ja haasteet koskevat niitä asiakkaita, joilla on muikin kuin vain taloudellisen tuen tarve.

Suhde hallitusohjelmaan (Ei tai Kyllä/Hallitusohjelman kohta)

Kyllä. Hallitusohjelmassa mainitaan, että toteutetaan toimeentulotuen kokonaisuudistus, jolla varmistetaan riittävä viimesijaisen toimeentulon turva ja sosiaalista tukea tarvitsevien ihmisten oikea-aikaiset palvelut (Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelma, kohta "Selkiytetään sosiaaliturvaa", s. 160).

EU-direktiivin täytäntöönpano, muun EU-velvoitteen (ml. asetukset) toimeenpano, valtiosopimuksen voimaansaattaminen tai muu kansainvälinen velvoite

-

Yhteydet muihin käynnissä oleviin/käynnistyviin hankkeisiin

Sosiaaliturvakomitea (STM031:00/2020)

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus ohjelma (STM012:00/2020)

Hallituksen esitys sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi (STM055:00/2019)

Hankkeen keskeiset sidosryhmät / lakisäätteiset kuulemiset

Oikeusministeriö, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Kansaneläkelaitos, Suomen Kuntaliitto.

Vastuut ja resurssit

Vastuuministeri	Krista Kiuru
Valmistelusta vastaavan yksikön päällikkö	Eveliina Pöyhönen
Vastuuvalmistelija	Susanna Rahkonen
Muut valmistelijat	Ritva Liukonen
Valmisteluavustaja	Katariina Rainio
Muu, mikä	Toimeentulotukilain uudistamista valmisteleva työryhmä (STM065:00/2020)
Resurssitarve ministeriön hallinnonalalla (htv)	

Ministeriön sisäinen hyväksymismenettely

Pvm	Käsittely
6.10.2020	APO-jory: hankesuunnitelma
9.11.2020	STM-jory: hankesuunnitelma
15.6.2021	APO-jory: loppumietintö
28.6.2021	STM-jory: loppumietintö
13.9.2021	SOTU-ministeriryhmä: loppumietintö tiedoksi

Aikataulusuunnitelma

HE:n nimi		
Hankkeen asettamispäivä	28.5.2020	
Hankkeen toimikausi	1.6.2020-31.5.2021 (työryhmä) ja virkavalmistelu jatkuu 2021 syksyyn	
<i>¹ Tarvittaessa kannanotto ministeriön pyynnöstä hankkeen toteuttamisedellytyksiin liittyvät laillisuusksymykset</i> <i>² Suunnitelmaan lisätään myös alustavat ajankohdat hankkeen poliittiselle käsittelylle ministerivaliokunnassa tms.</i> <i>³ Tarvittaessa tarkemmin kohdassa Lisätietoja/huomautuksia tai erillinen suunnitelma</i> <i>⁴ Tarvittaessa yksilöidään tarkemmin</i> <i>⁵ Tarvittaessa kannanotto ministeriön pyynnöstä hallituksen esitysluonnokseen liittyen</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Arvio aikataulusta</i>
	Hanke alkaa	1.6.2020
	Arviomuistio mahdollisista säädösvalmistelutarpeista	
	OKV:n kannanotto laillisuusksymyksiin (hanke) ¹	
	Johtopäätökset esivalmistelusta ²	
	Viestintäsuunnitelma ³	21.4.2021
	Kuulemistilaisuus ³	syksy 2020 (työryhmän mietintö)
	Vaikutusarviointien toteuttaminen ³	syksy 2021
	Dispositio HE:stä	syksy 2021
	Pykälä- ja perusteluluonnokset ⁴	3-4/2022
	HE-lausuntoversio (käännettäväksi/käännös valmis)	4/2022
	Taittotyö (taittavaksi/perustaitto valmis)	5/2022
	HE-luonnos lausuntokierroksella	6/2022
	Lausuntotiivistelmä	8/2022
	OKV:n kannanotto laillisuusksymyksiin (HE) ⁵	8/2022
	Lausuntopalautteen aiheuttamat muutokset tehty	8/2022
	Kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunta	9/2022
	Lainsäädännön arviointineuvoston käsittely	(9/2022)
	Muutuskäännökset (käännettäväksi/käännös valmis)	10/2022
	Laintarkastus	10/2022
	Laintarkastuksen aiheuttamat muutokset tehty	11/2022
	OKV:n ennakkotarkastus OKV:n pyynnöstä	11/2022
	HE:n tekninen viimeistely ja RV/VN-listat	11/2022
	RV- ja VN-käsittely	12/2022
	HE:n eduskuntakäsittely	12/2022
	TP vahvistaa lain	12/2022
	Lain täytäntöönpanotoimet ³	1-6/2023
Lain voimaantulo		
Jälkiarviointi (vuosi)	2025	

Arvio aikataulusta ilmoitetaan tarkoituksenmukaisella tavalla (pvm, viikko, kuukausi, aikaväli).
Tarkemman suunnitelman tekemiseksi taulukkoon voi lisätä rivejä. Muutoksia tai suunnitelman toteutumisen seurantaa varten taulukkoon voi lisätä sarakkeita.

Hankkeen vaikutukset

	Vaikutus kyllä/ei/ei tiedossa	Muutokset € tai vähäisiä/ mittavia
Kehysvaikutukset (kehyskausi 202x–202x)		
Talousarviovaikutukset (vuosi 202x)	2023-	
Muutokset alaisen hallinnon tietojärjestelmiin	kyllä	
Uusia toimeenpanotehtäviä alaiselle hallinnolle		
Tehtäviä siirretään tai uusia toimeenpanotehtäviä toisen hallinnonalan viranomaiselle		
Muutokset toisen hallinnonalan tietojärjestelmiin		

Arviot vaikutuksista valtiontalouden kehyksiin (kehyskausi yksilöitävä) ja vaikutukset yksilöidyn vuoden tai vuosien valtion talousarvioon arvioituna euromääräisenä tai vähintään asteikolla vähäisiä/mittavia. Arviot hankkeen vaikutuksista oman tai toisen hallinnonalan tehtäviin sekä hankkeesta aiheutuvat muutostarpeet joko oman tai toisen hallinnonalan tietojärjestelmiin arvioituna euromääräisenä tai vähintään asteikolla vähäisiä/mittavia.

Hankkeen tietotarpeet

Tutkimuksen, selvityksen, kokeilun tms. nimi	Toteutusajankohta	€

Listataan keskeisimmät hankkeen valmistelussa tarvittavat tutkimukset, selvitykset, kokeilut ym., niiden arvioitu toteutusajankohta ja arvioidut kustannukset.

Lisätietoja/huomautuksia

Muut hankkeen toteuttamisen kannalta olennaiset tiedot, esimerkiksi Aikataulusuunnitelma-taulukon tarkennukset tai listaus suunnitelmaan liittyvistä muista asiakirjoista (asettamispäätös, riskianalyysi, viestintäsuunnitelma, jne.)

Toimeentulotukilain uudistamista valmisteleavan työryhmän asettamispäätös 28.5.2019.

APO- ja STM-joryssä 6.10.2020 käsitellyssä versiossa ei ollut täytettynä taulukon aikatauluarvioita. Ne on täydennetty 18.5.2021.